Beppe Fenoglio

UN ASSUMPTE PERSONAL

Traducció de Xavier Lloveras
Pròleg d'Alba Sidera

LaBreu
Edicions

Aquest llibre ha estat traduït gràcies a una subvenció del Ministeri d'Assumptes Exteriors i de la Cooperació Internacional italià.

Questo libro è stato tradotto grazie a un contributo del Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale italiano.

Primera edició: octubre 2025

Títol original: UNA QUESTIONE PRIVATA by Beppe Fenoglio
© Beppe Fenoglio Estate, all rights reserved handled by The Italian Literary Agency, Milano with Ute Körner Literary Agent
© Del pròleg: Alba Sidera Gallart
© De la traducció: Xavier Lloveras i Puchercós
© de la imatge de la coberta: Foto Aldo Agnelli – Archivio Centro Studi Beppe Fenoglio
© D'aquesta edició: LaBreu Edicions, 2025
www.labreuedicions.com
X: @LaBreuEdicions
Facebook: @labreu.edicions
Instagram: @labreu_edicions
Bluesky: @labreu-edicions.bsky.social

ISBN: 979-13-990120-9-5
Dipòsit legal: B-19145-2025
Impressió: DC PLUS, Serveis Editorials
Correcció: Bernat Reher, Álvaro Muñoz
Disseny de coberta: Luis Carballo i Quincy Rookman Comunicació Visual

L'editor autoritza la reproducció d'aquest llibre, total o parcial per qualsevol mitjà, actual o futur, sempre que sigui per a ús personal i no amb finalitats comercials.

FSC
MIXT
Paper
FSC® C110748

UN ASSUMPTE PERSONAL

I

Amb la boca mig oberta, els braços deixats anar al llarg dels flancs, en Milton mirava la casa de la Fulvia, solitària al puig que baixava cap a la ciutat d'Alba.

El cor no li bategava, més aviat semblava que li havia fugit a dins del cos.

Vet aquí els quatre cirerers que vorejaven el caminet a l'altra banda del portal a penes ajustat, vet aquí els dos faigs que tremolaven força més amunt de la teulada fosca i lluent. Les parets encara eren blanquíssimes, sense taques ni marques fumoses, i els xàfecs dels últims dies no les havien destenyit. Totes les finestres estaven tancades, amb cadena, des de feia visiblement molt de temps.

«¿Quan la tornaré a veure? Abans d'acabada la guerra és impossible. Tampoc no és desitjable. Però el mateix dia que s'acabi la guerra correré a Torí a buscar-la. És tan lluny de mi exactament com la nostra victòria.»

El seu company s'acostava, patinant sobre el fang fresc.

—¿Per què t'has desviat? —va preguntar l'Ivan. ¿Per què t'has parat, ara? ¿Què mires? ¿Aquesta casa? ¿Per què t'interessa, aquesta casa?

—No l'havia vist des del començament de la guerra, i no

la tornaré a veure abans que s'acabi. Tingues cinc minuts de paciència, Ivan.

—No és una qüestió de paciència, sinó de jugar-se la pell. Aquí estem en perill. Les patrulles.

—No gosen venir fins aquí. A tot estirar arriben a la via del tren.

—Fes-me cas, Milton, fotem el camp. No m'agraden les carreteres.

—Això no és cap carretera —va contestar en Milton, que tornava a mirar la casa.

—Ens passa per sota mateix. —I l'Ivan va assenyalar un tros de carretera, a sota mateix del puig, amb l'asfalt enfonsat aquí i allà, foradat a tot arreu. —No m'agraden les carreteres —va repetir l'Ivan—. En un camí em pots fer fer qualsevol bestiesa, però les carreteres no m'agraden.

—Espera'm cinc minuts —va contestar, tranquil, en Milton, i va anar cap a la casa.

Mentrestant, l'Ivan, xiulant, s'ajupia i vigilava, amb l'sten sobre la cuixa, la carretera i els camins del vessant. Va llançar un últim cop d'ull al company:

—I ara, ¿com camina? Tants mesos i mai no l'havia vist caminar com si trepitgés ous.

En Milton era lleig, alt, descarnat, corbat d'espatlles. Tenia la pell gruixuda i molt pàl·lida, però es podia tornar fosca al més petit canvi de llum o d'humor. Als vint-i-dos anys ja tenia dues arrugues marcades als costats de la boca, i unes marques profundes al front a causa del costum d'arrufar gairebé sempre les celles. Els cabells eren castanys, però mesos de pluja i de pols els havien reduït a la gradació més vil del ros. A favor seu només hi tenia els ulls, tristos i

irònics, durs i ansiosos, que la noia menys favorable hauria considerat més que notables. Tenia les cames llargues i primes, de cavall, que li permetien fer un pas llarg, ràpid i ordenat.

Va passar el portal, que no va xerricar, i va recórrer el caminet fins a l'altura del tercer cirerer. Que maques que eren les cireres la primavera del quaranta-dos. La Fulvia s'hi havia enfilat per abastar-ne per tots dos. Per menjar-les després d'aquella xocolata suïssa autèntica que la Fulvia semblava que en tenia una provisió inacabable. S'hi havia enfilat com si fos un vailet i, per abastar les que deia que eren més gloriosament madures, s'havia estirat sobre una branca lateral que no semblava gaire sòlida. El cistell ja era ple i encara no baixava, ni tan sols tornava cap al tronc. Va arribar a pensar que la Fulvia trigava expressament perquè ell es decidís a posar-s'hi una mica més a sota i llançar-li una ullada de baix a dalt. En canvi, va recular uns quants passos, amb els cabells de punta i els llavis que li tremolaven. «Baixa. Ja n'hi ha prou, baixa. Si trigues més a baixar no en menjaré cap. Baixa o buidaré el cistell darrere les bardisses. Baixa. Em fas patir.» La Fulvia va riure com un espinguet i un ocell va fugir de les branques altes de l'últim cirerer.

Va continuar amb un pas molt ràpid cap a la casa, però aviat es va aturar i va recular cap als cirerers. «¿Com podia oblidar-ho?», va pensar, molt torbat. Havia passat precisament a l'altura de l'últim cirerer. Ella havia travessat el caminet i havia entrat al prat de darrere els cirerers. S'havia ajagut a terra, encara que anava vestida de blanc i l'herba ja no era tèbia. Amb les mans enllaçades s'havia agafat el clatell i les trenes i mirava el sol. Quan ell va fer el gest d'entrar al prat,

però, li va cridar que no. «Queda't on ets. Estintola't al tronc del cirerer. Així.» Després, mirant el sol, va dir: «Ets lleig.» En Milton va fer que sí amb els ulls i ella va continuar: «Tens uns ulls magnífics, la boca maca, una mà maquíssima, però en conjunt ets lleig.» Va girar imperceptiblement el cap cap a ell:

«No ho ets tant, de lleig. ¿Per què ho diuen, que ets lleig? Ho diuen sense... sense pensar». Així i tot, més tard, va dir, fluix però perquè ell ho pogués sentir: «Hieme et aestate, prope et procul, usque dum vivam... Oh Déu, gran i estimat, deixa'm veure, només un moment, al blanc d'aquell núvol, el perfil de l'home a qui ho diré.» Va girar de sobte tot el cap cap a ell i va dir: «¿Com començaràs la teva pròxima carta? ¿Fulvia maledicció?» Ell va fer que no amb el cap, fregant els cabells contra l'escorça del cirerer. La Fulvia va angoixar-se. «¿Vols dir que no hi haurà cap altra carta?» «Simplement que no la començaré, Fulvia, maledicció. No hi pateixis, per les cartes. No hi podem fer res. Jo escriure-les i tu rebre-les.»

Va ser la Fulvia que li va imposar que li escrigués, al final de la primera invitació a casa seva. Li havia fet anar perquè li traduís els versos de *Deep Purple.* Em sembla que és el sol que es pon, li va dir. Ell va traduir-la, amb el disc al mínim de revolucions. Ella li va donar cigarros i una pastilla d'aquella xocolata suïssa. El va acompanyar fins al portal. «¿Et podré veure —va preguntar ell— demà al matí, quan baixis a Alba?» «No, de cap manera.» «Però si hi vas cada dia —es va queixar— i fas la ronda de totes les cafeteries». «De cap manera. Tu i jo, a la ciutat, no som al nostre centre.» «I aquí, ¿hi podré tornar?» «Hi hauràs de tornar.» «¿Quan?» «D'aquí a una setmana exacta.» El futur

Milton va trontollar davant tot aquell temps enorme, infranquejable. I ella, ella, ¿com l'havia pogut establir amb tanta tranquil·litat? «Quedem d'aquí a una setmana exacta. Tu, però, mentrestant, m'escriuràs.» «¿Una carta?» «Esclar, una carta. Escriu-me-la de nit.» «Sí, però, ¿quina mena de carta?» «Una carta.» I en Milton ho havia fet així i a la segona cita la Fulvia li va dir que escrivia molt bé. «Escric... passablement.» «Meravellosament, et dic. ¿Saps què faré la primera vegada que vagi a Torí? Hi compraré un cofre petit per guardar-hi les teves cartes. Les conservaré totes i mai no les veurà ningú. Potser les meves netes, quan tindran l'edat que tinc jo ara.» I ell no va poder dir res, angoixat per l'ombra de la terrible possibilitat que les netes de la Fulvia no fossin també les seves. «¿Com la començaràs, la pròxima carta? —havia continuat ella—. Aquesta començava amb Fulvia esplendor. ¿De debò que soc esplèndida?» «No, no ets esplèndida.» «Ah, ¿no ho soc?» «Ets tota l'esplendor.» «Tu, tu, tu —va fer ella—, tens una manera de dir les paraules... Per exemple, ha estat com si sentís pronunciar *esplendor* per primera vegada.» «No és gens estrany. Abans de tu no n'hi havia, d'esplendor.» «¡Mentider! —va murmurar ella una mica després—, ¡mira quin sol més maco i meravellós!» I es va aixecar de sobte i va córrer al marge del caminet, davant del sol.

Amb la mirada baixa refeia aquell llunyà trajecte de la Fulvia, però abans d'arribar al límit va tornar al punt de partida, a l'últim cirerer. Que lleig que s'havia fet, i com havia envellit. Tremolava i degotava, impúdicament, contra el cel blanquinós.

Després es va recuperar i va anar, amb pas feixuc, a l'esplanada davant el petit porxo d'entrada. La grava estava coberta de fulles macerades, les fulles de les dues tardors que era lluny de la Fulvia. Gairebé sempre es posava a llegir allà, sota mateix de l'arc central, arraulida a la gran poltrona de vímet amb coixins vermells. Llegia *El barret verd*, *La senyoreta Else*, *Albertine disparue*... A ell, aquells llibres a les mans de la Fulvia li fiblaven el cor. Maleïa, odiava Proust, Schnitzler, Michael Arlen. Més endavant, però, la Fulvia va aprendre a deixar de banda aquells llibres; en tenia prou, semblava, amb les poesies i els contes que ell li traduïa sense parar. La primera vegada li havia dut la versió d'Evelyn Hope. «¿Per a mi?», va fer ella. «Només per a tu.» «¿Per què, a mi?» «Perquè... malament rai si a tu no t'agraden aquestes coses.» «¿Malament per a mi?» «No, per a mi mateix.» «¿I què és?» «Beautiful Evelyn Hope is dead / Sit and watch by her side an hour.» En acabat tenia els ulls lluents, però es va estimar més abandonar-se a l'admiració pel traductor. «¿L'has traduït tu mateix? Així ets com un déu. ¿I no en tradueixes mai, de coses alegres?» «Mai.» «¿I per què?» «Ni tan sols no en llegeixo. Sembla que em volen evitar, les coses alegres.»

La pròxima vegada li va portar un conte de Poe. «¿De què parla?» «Of my love, of my lost love, of my lost love Morella.» «El llegiré aquesta nit.» «Jo l'he traduït en dues nits.» «¿No vetlles massa, a la nit?» «He de vetllar —va dir ell—. No hi ha cap nit sense alarmes i soc a l'UNPA.» Va riure com una boja. «¡A l'UNPA! ¿Ets de l'UNPA? Això no m'ho havies de dir. És massa ridícul. ¡Voluntari

a l'UNPA, amb el braçal groc i blau!» «Amb el braçal, sí, ¿però voluntari? ¡De cap manera¡ Ens han enrolat a la Federació i si faltes a una alarma l'endemà tens els guàrdies a casa. També ho és en Giorgio, de l'UNPA.» Però la Fulvia no se'n va riure, d'en Giorgio, potser perquè ja havia descarregat sobre seu tota la hilaritat.

L'hi havia presentat en Giorgio Clerici, a la pista, després d'un partit de bàsquet. Sortien dels vestidors i la van trobar, com una perla amagada enmig de les algues, entre el públic que sortia. «Aquesta és la Fulvia. Setze anys. Ha pirat de Torí per por dels bombardejos aeris, que en el fons la divertien. Ara viu a prop nostre, al puig, a la casa que era del notari... etcètera, etcètera. La Fulvia té una pila de discos americans. Fulvia, aquest és un déu en anglès.»

Només al final la Fulvia havia aixecat els ulls cap a en Milton, i els seus ulls deien que ell, en Milton, ho podia ser tot llevat d'un déu.

En Milton es va tapar la cara amb les mans i en aquella foscor va mirar de tornar a veure els ulls de la Fulvia. Al final va abaixar les mans i va sospirar, exhaust per l'esforç i la por de no recordar-los. Eren d'un càlid color avellana, ratllats d'or.

Va girar el cap cap a la cresta i hi va veure una part de l'Ivan, encara ajupit i vigilant el coster, llarg i accidentat.

Va arribar sota el petit porxo. «Fulvia, Fulvia, amor meu.» Davant de la seva porta li semblava que no ho deia al vent, per primera vegada en molts mesos. «Encara soc el mateix, Fulvia. He fet moltes coses, he caminat molt... He fugit i he perseguit. M'he sentit viu com mai de la